

Suonenjoen kaupungin kestävän kuntatalouden pitkántähtäimen suunnitelman loppuarvio / Elinvoima ja hallintopalvelut

Kaupunginhallitus 25.05.2026
173/02.00/2023

Valmistelijat: kaupunginjohtaja Juha Piironen, p. 044 758 1403 ja hallintojohtaja Raija Rantanen, p. 044 744 2933

Kaupunginhallitus on kokouksessaan 16.03.2026 § 38 päättänyt pyytää toimialoilta arviot päätyneen pitkántähtäimen suunnitelman toteutumisesta ja taloudellisista vaikutuksista kaupungin talouteen. Lisäksi kaupunginhallitus pyytää toimialoja arvioimaan alustavia talouden tasapainottamistoimenpiteitä vuosille 2027-2030 ja tuomaan esille näkemyksensä, miten tuleva talouden sopeuttamisohjelma tulisi valmistella.

Suonenjoen kaupungin kestävän kuntatalouden pitkántähtäimen suunnitelmassa vuosille 2021-2025 on elinvoima ja hallintopalvelujen osalta esitetty seuraavat rakenteelliset ja toiminnalliset toimenpiteet:

- Kansalaisopiston kurssimäärän tarjontaa alennetaan saatavan valtionosuusmäärän mukaiselle tasolle
- Oman liikunta- / ryhmätoiminnan selvittäminen suhteessa kansalaisopiston ja seurojen järjestämään toimintaan.
- Konservatorion kautta toteutettavan musiikkiopetuksen uudelleen arvioiminen ja mahdollinen sopimuksen päättäminen.
- Kaupungin / toimialojen hallintopalveluiden sopeuttaminen toiminnallisten muutosten ja sähköisten tietojärjestelmien käyttöönoton myötä.

Yleiset tavoitteet:

- Vuosittain toimialojen päätöksillä toteutettavien taksojen ja maksujen vähintään +2%:n tarkistaminen.
- Kiinteistöveroselvityksen toteuttaminen ja veropohjan laajentaminen.

Elinvoima ja hallintopalvelujen osalta yksityiskohtainen euromääräinen talouden sopeutumisen osoittaminen on osittain haastavaa. Toimialaan on kohdentunut tasapainottamissuunnitelmakauden aika muun muassa kaksi merkittävää rakenteellista uudistusta. Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa vuoden 2023 alusta ja työllisyyspalvelut siirtyivät valtiolta kuntien vastuulle vuoden 2025 alusta lukien. Lisäksi lainsäädännön muutokset mm. kotouttamisen osalta ovat tuoneet lisävelvoitteita kuntien hoidettavaksi. Koronapandemia ja Ukrainan sota ovat myös tekijöitä, mitkä ovat olleet nostamassa kustannusrakennetta, muun muassa kotouttamisen, varautumisen, työttömyyden ja korkotason osalta. Kaikilla näillä on ollut välitön vaikutus elinvoima ja hallintopalvelujen käyttötalouteen. Elinvoima ja hallintopalvelujen toimenpiteet kohdentuvat valtuuston hyväksymän suunnitelman mukaisesti kansalaisopiston kurssitarjontaan ja hallintotehtäviin jo aikaisemmassa vaiheessa selvitetyn mukaisesti. Toimenpiteet ovat olleet voimassa pääosin vuodesta 2023 lukien ja ne ovat hyväksytyt suunnitelman mukaiset.

TA2023 henkilöstökulut ovat kokonaisuudessaan noin 50 000 euroa pienemmät kuin vuoden 2021 toteumassa. Tältä osin on päästy asetettuun Ts. 2022-2023 (20 000 euroa) ja Str 2024-2025 (20 000 euroa) tavoitteeseen.

Kansalaisopiston uusi täydentäviä toimenpiteitä on saatettu käytäntöön kurssitarjonnan ja kysynnän mukaisesti.

Oman liikunta- ja ryhmätoiminnan toimenpiteet eivät ole ennakkoon suunnitellun mukaisesti täysin toteutuneet.

Henkilöstöjärjestelyjen tarkempi suunnittelu tapahtuu keväällä 2024. Tältä osin asian valmistelu on suunnitelman mukaisessa aikataulussa.

Liikuntakeskuksen palvelutarpeet ovat edellyttäneet nykyisen mitoituksen ylläpitoa. Jatkossa liikuntapalvelujen osalta tulee arvioida mahdollisuuksia ja toisaalta todentaa ennaltaehkäisevien ja hyvinvointia edistävien palvelujen kokonaisuutta. Kokonaisuuden tarkasteluun otettava laajemmin myös Liikuntakeskuksen tarjoaminen palvelujen kokonaisuus, käyttöaste sekä aukioloajat. Kulusäästöjen sijaan palvelujen käytön kasvattaminen ja tulopohjan vahvistaminen on otettava kokonaistarkasteluun.

Liikuntapalvelujen kokonaisuuteen liittyy myös vahvasti liikuntapaikkojen rakentamiseen kohdennettavat investointitarpeet. Näiden myötä tarkoituksenmukainen ja palvelutarvetta vastaava rakentaminen on syytä ottaa huomioon. Kaupunginhallitus on edellyttänyt tarkoituksenmukaisten toimien arvioimista yhteistyössä ja elinvoima ja hallintopalvelujen johdolla.

Suonenjoen väestöennusteen mukaan seuraavan kymmenen vuoden aikana asukasmäärä laskee noin 700 henkilöllä, ollen 5800 vuonna 2036. Lapsia ennakoitaan syntyvän seuraavien vuosien aikana alle 30 vuodessa, yli 75-vuotiaiden määrä sen sijaan nousee tasaisesti.

Kaupunginhallitus on 18.11.2024 hyväksynyt seuraavat liikuntaa edistävien palvelujen ja rakenteiden suunnittelua ohjaavat painopisteet:

- Tarjotaan helposti saavutettavia arkiliikunnan ja matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksia sekä suositaan monikäyttöisiä liikuntapaikkoja, jotka sopivat eri ikäisille ja eri liikuntalajeihin.
- Hyödynnetään kaupungissa valmiina olevat liikuntapaikat kuten uimahalli, liikuntahalli ja ulkoliikunta-alueet. Mahdollisia uusia liikuntapaikkoja ja palveluita suunnitellaan harkiten toimialojen yhteistyönä.
- Huolehditaan, että palvelut toteutuvat kustannustehokkaasti, laadukkaasti ja turvallisesti.
- Liikuntapaikat ja -palvelut tukevat liikkumisen lisäksi muitakin kaupungin toimintaa kuten varhaiskasvatusta, kouluja ja matkailua.
- Mahdollistetaan junioritasolla kilpailullista toimintaa olemassa olevissa puitteissa esimerkiksi liikuntavuorojen jaolla.

Konservatorion sopimus on uusittu vuodesta 2024 lukien.

Sopimus täyttää osittain valtuuston asettaman talouden tasapainottamistavoitteen, kun kaupungin bruttomääräinen maksuosuus alenee 73.000 eurosta esitettävään 52.000 euroon / vuosi.

Toimialojen hallintopalvelujen sopeuttaminen on edennyt valtuuston vahvistaman suunnitelman mukaisesti.

Sosiaalipalveluiden siirtyessä Pohjois-Savon hyvinvointialueeseen siirtyi hyvinvointialueelle kaksi sosiaalipalveluiden toimistosihteeriä. Tältä osin siirron vaikutus on noin 70 000 euroa.

Elinvoima- ja hallintopalveluiden vuoden 2023 henkilöstösuunnitelmassa on järjestely toimistosihteerien työskentely niin, että hallinnon palvelut tuottavat yhdessä Sisä-Savon kansalaisopiston kanssa sihteeripalvelut. Hallinnon palveluiden osalta järjestely on vähentänyt henkilötyöpanosta 0,6 henkilötyövuotta. Tältä osin vaikutus on noin 20 000 euroa.

Aiemmin päätettyjen toimenpiteiden lisäksi muun muassa toimistopäällikön ja asianhallinnan asiantuntijan tehtäväkuvat on yhdistetty vuodesta 2025 lukien. Näin ollen kulurakenteen sopeuttamista on tullut noin yhden henkilötyövuoden verran eli noin 60-70.000 euroa. Lisäksi tulevien eläköitymisten kautta ja tehtävien uudelleen järjestelyjen kautta on arvioitu, että kaupunkitasoisesti sopeutumista on mahdollisuus toteuttaa suunnitelmakaudella 2026-2028 kahden henkilötyövuoden verran huomioiden konsernikokonaisuus.

Toimialalla käytyjen yhteistoimintamenettelyn kautta ketään ei ole irtisanottu tai lomautettu. Kaikki sopeuttaminen on toteutettu tehtäväkuvien muutosten ja luonnollisten poistumien kautta.

Taksojen ja maksujen tarkastamiset on toteutettu kaupunginhallituksen edellyttäminen tasojen mukaisesti. Taso on ollut vähintään tasapainottamissuunnitelmassa arvioitu +2 %:a.

Käyttötalouden kustannustason vertailu tilinpäätöksestä 2023 tilinpäätökseen osoittaa, että toimialan kustannukset ovat jopa 500.000 euroa alhaisemmat (-6,9 %) vuonna 2025 kuin, mitä ne olivat vuonna 2023. Laskennasta on molempien vuosien osalta poistettu Liikuntakeskuksen leasing-vuokra, työmarkkinatuen kuntaosuuksien kustannukset sekä työllisyyden hoidon yhteistoimintaosuudet, millä katetaan vuodelle 2025 tullutta työllisyyspalvelujen kulurakenteen muutosta työllisyysalueiden osalta. Näin saadaan pääosin vertailukelpoina luku, mihin oma toiminta ja muut ulkoiset ostopalvelut ja hankinnat vaikuttavat.

Kokonaisuutena voidaan todeta, että elinvoima ja hallintopalvelujen osalta asetetut tavoitteet ovat toteutuneet pääosin hyvin. Euromääräinen tavoite on jopa merkittävästi suurempi, kuin mitä suunnitelmavaiheessa on ennakoitu. Lisäksi kohdennetut toimenpiteet ovat hyväksytyt suunnitelman mukaiset.

Lisäksi muita elinvoima ja hallintopalvelujen toimialaan liittyviä ja yhteistyössä toteuttavia kaupunkitasoisia toimenpiteitä ovat kiinteistöveroselvitysten toteuttaminen sekä vakuutusten kilpailuttaminen kaupunkitasoisesti. Vakuutusmaksujen osalta laskennallinen säästöpotentiaali aikaisempiin sopimuksiin nähden on luokkaa 80.-100.000 euroa / vuosi. Kiinteistöveroselvitysten osalta laskennallinen kiinteistöveron kasvupotentiaali on noin +20.000 euroa / vuosi. Mikä kumulatiivisesti viideltä vuodelta tarkoittaa noin +100.000 euron tulopohjan kasvua.

Lisäksi kaupungintasoisesti korkoriskin hallintaan on tehty koronvaihtosopimus, joka on astunut voimaan marraskuusta 2025 lukien. Sopimus mukailee Liikuntakeskuksen leasing-sopimusta ja kokonaisuutena tasapainottaa kaupungin kokonaiskorkorasitusta, vaikka ei näy elinvoima ja hallintopalvelujen toimialalla.

Kuluvan valtuustokauden talouden sopeuttamisen yksilöity mahdollisuus kohdentuu nykyiseen kaupungille varsin kalliiseen ympäristöterveydenhuollon yhteistoimintasopimukseen. Sopimuksen päivittäminen ja kustannustason laskeminen on keskeinen tavoite tuleville vuosille. Tämä vahvasti myös poliittisen yhteistyön ja vaikuttamisen paikka. Kuntayhteistyön lisäämisen mahdollisuudet on syytä myös tarkastella kriittisesti.

Jatkosta

Toimialaan kohdentuneet rakenteelliset uudistukset ovat olleet merkittäviä vuosien 2023-2025 osalta. Uudistukset ja valtakunnalliset vaateet tulevat jatkossa entisestään kiristämään hallintopalvelujen toimintaa. Korkotasolla ja työttömyyden kehityksellä on keskeinen vaikutus elinvoima ja hallintopalvelujen käyttötalouteen tulevaisuudessa. Resurssien kohdentamista tarvitaan nykyistä enemmän kaupungin elinvoiman ylläpitoon ja kasvattamiseen sekä työllisyyden hoitoon.

Tavoitteet ja resurssit tulee kohdentaa valtuuston vahvistaman strategian mukaisesti. Toimintaa pitää sopeuttaa rakenteellisesti ja toiminnallisesti. Tekoälyn ja automatisaation parempaa käyttöä on arvioita ja myös tarkoituksenmukaisesti hyödynnettävä. Tilatehokkuutta tulee parantaa kokonaisuutena kiinteistöpalvelujen suunnittelemana ja johtamana. Hallinnon kokonaisuus tulee ottaa entistä paremmin huomioon konsernitasoisesti. Sitoutumista tulee jatkossakin edellyttää kaikilta toimialoilta ja toiminnoilta.

Elinvoima ja hallintopalvelujen näkökulmasta poliittinen sitoutuminen tehtyihin päätöksiin on tuotava julki päätöksenteon yhteydessä. Esimerkiksi tavoitteellinen valtuustosopimus talouteen liittyvistä asioista loisi avoimen ja linjaavan mahdollisuuden valmistella sekä sitouttaa toimeenpanoa. Ensisijaisesti sitouttaa tavoitetaso ja tuoda esiin selkeästi pääkeinot tavoitteeseen pääsemiseksi. Ensisijaisesti ei veronkorotuksia. Kaikki muut keinot ensisijaisesti ensin käyttöön. Uskallettava myös tarkastellaan toteuttamisen tapaa ja ulkoistamista. Tehtävä selkeät laskelmat ja vaikuttavuusarviot ennen päätöksentekoa. Tulevassa sopeuttamisohjelman valmistelussa tulee kuulla henkilöstöä.

Ehdotus

Kaupunginjohtaja ehdottaa, että kaupunginhallitus:

1. merkitä tiedokseen saatetuksi Suonenjoen kaupungin kestävän kuntatalouden pitkántähtäimen suunnitelman loppuarvion elinvoima ja hallintopalvelujen osalta sekä
2. saattaa sen tiedoksi edelleen kaupunginvaltuustolle sekä tarkastuslautakunnalle.

Päätös